HISTÒRIA GRÀFICA

1889. La *tia* Carme *l'Espelleta*. Ens han dit que esta dona visqué al voltant dels anys vint, al xaletet que hi havia davant la conserva.

Finals del segle passat. Colla de xiques guapíssimes i amb roba de mudar. Sols sabem que entre el grup d'amigues es troba Dolores Sierra, la iaia de Victoria Bou.

Retrat de 1922. El *tio* Salvorel *de Pau*, pare del *tio* Macario.

A finals del segle passat la gent del poble baixava poc a València i quan ho feia, es mudava amb la millor roba de festa i agafava la tartana o el tramvia de cavalls per anar a casa del retratista. Manteleta, gipó, falda i paraigües sol ser la vestimenta clàssica de l'època. Voleu conèixer aquesta dona tan elegant...? Ella és Teresa Marí. la dona del *tio* Mariano *el Tartanero*.

Retrat de 1920. Així de guapa i lluïdora es va retratar la filla del *tio* Mariano *el Tartanero*. Concepció Segura Marí, dona del *tio Minero*.

Retrat de principis de segle. Júlia Garcia Palop, germana del tio Macario.

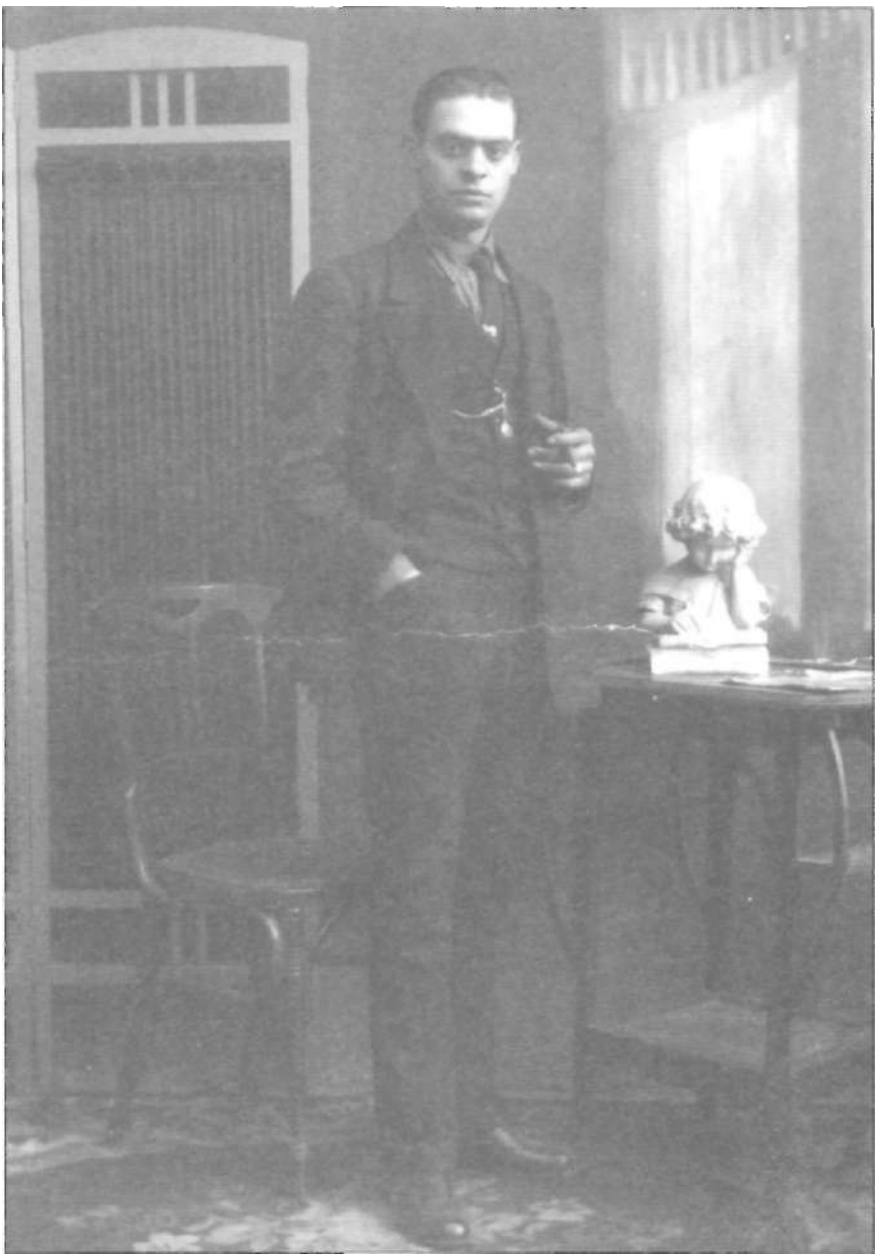

Bl *tio* Camilo *el Ferrador.* Tota una institució en l'art del ferrat. Retrat de 1920.

Vegeu que feliços estaven Consuelo Gil *la Bunyolera* i Ximo *el Pelat* el dia del seu casament.

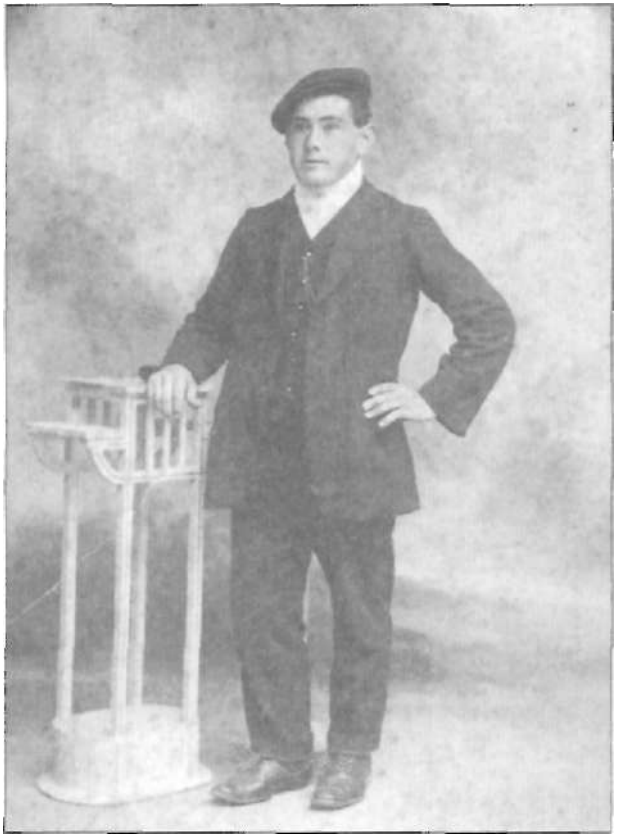

Ignacio Ganzábal, *el Llumener,* l'home de la *tia* Isabel *la Serena.*

Temps de commemoracions i festa, motiu per a engalanar els carrers, activitats dels veïns per a celebrar-ho. Ací tenim el resultat: l'altar realitzat pels veïns del carrer Major l'any 1946 amb motiu de les noces d'or de l'Adoració Nocturna.

Nativitat Garcia Palop, fotografiada el dia que professà els hàbits de les monges Oblates. Aquesta monja era filla del *tio* Salvoret *de Pau*, i va voler ser monja de claustre a la qual cosa s'oposà son pare, havent d'ingressar en l'ordre de les religioses Oblates a la localitat de Cien Pozuelos de Madrid. Va morir al voltant de l'any 1918 afectada per la terrible epidèmia coneguda com la "Cucaratxa".

A l'endemà de casar-se i d'allò més mudats. cl *tio* Macario i la seua dona Teresa Medina de *ca l'Estanqueret,* se n' anaren de viatge de noces a València. Xe que atrevits...¡

El *tio* Macario i la seua neta Paquita.

El *tio* Florencio *el Xato* i la seua dona Trenislà retratats els darrers anys de la seua vida.

Així de guapa i templada es va fotografiar Paquita *la Caxola* en l'any 1920.

Paquita Garcia Estreder. la filla del *tio* Macario quant tenia 2 anys.

El *tio* Florencio *el Xato* amb la seua neteta Consuelito a la porta de sa casa del carrer de la Pau. Este home fou aposentador del cine Ideal abans de guerra.

Fins el primer terç de segle, els matrimonis solien tenir una mitja de cinc a sis fills de família. Tot i això, no en sobreviurien la meitat per causa de diferents malalties que serien la principal causa de mort entre els nounats. Ací podeu veure Paquito Garcia Estreder, l'únic fill del *tio* Macario. Va morir quan tenia quinze mesos.

Nativitat Garcia, la filla del *tio* Macario. Esta xiqueta va morir als sis anys.

Vestits lluïdors i esdeveniments que marquen la nostra infantesa: la primera comunió. Voleu saber el nom de la combregadora?, és Teresa Estreder de *ca l'Estanqueret.*

Vicent *el Lluent,* home de Paquita de *cal tio Macario.*

Paquita la filla del *tio Macario*, fotografiada durant el curs de 1944 a l'escola de les monges Catequistes del molí.

Fent la mili al quartell de Melilla en 1943 veiem Vicenl *Xabea* amb un company de mili, asseguts sobre la rutlla que arrossegava el matxo, sembla que sense massa ganes.

Corria l'any 1930 i a Alaquàs es respira un aire rural. Carrers de pols i cases de llauradors amb corredors de terra batuda que comunicaven amb les dependències interiors dels corrals. Olor de verema, xicalla que viatja en carro al secà per plegar garrofes i olives per una pesseta al dia... I escoletes, on van els menuts quan no hi ha treball. A l'Escoleta de donya Mariana, al carrer Major, hi havia dues classes, una per a xiques i altra per a xiquets. Alguns són d'Aldaia. Anem a intentar reconèixer als menuts d'ací del poble: Juan Alabau, José *de Leixos,* Paco Ros *de ca Pureta.* Salvorín *de ca Pujal,* Francisco *de Punta,* Pilar *la Pansida,* Facundo *de la tia Patrocínio, Doloretes la Tana,* Presenta *l'Esporgaora* amb la seua germana Teresa al braç, Vicent *el Rei,* Lola *la Conilla,* Vicent *el Conillo,* Vicent *el Teixidor,* Lola *de ca Punta,* Pepe *l'Esporgaor.* Salvaor *de la Costureta,* Vicent *l'Esporgaor,* Paco *de la tia Maria de l'olivar,* Ismael *el Tano* i Àngel germà de Teodora.

Escoleta de donya Mariana. Carrer Major 1928. Mudats per a l'ocasió i amb roba de diumenge, flocs al cabell i caretes de no haver trencat mai un plat. Trobem entre la xicalla: Maria Sanz, Conxa *la Ronda,* Paca *la Pansida,* Vicentica *la Teixidora,* Assumpció *la Pusa,* Maria *la Carriona,* Angels *la Repastaora,* Maria *la Coa,* Maria *la Conilla,* Pilar *la Mil,* Teresa Sanz, Maria *la Pansida,* Matilde *la de l'Hort,* Maria *la de l'Hort,* Conxa de ca *Domingo,* Presenta l'*Esporgaora,* Matilde Santaperpetua, Maria *la Vicenta,* donya Mariana, Pilar *la Pansida,* Amparo *la Pansida,* Vicent de ca *Blai,* Maria la de *la Costureta,* Maria *la Justa.*

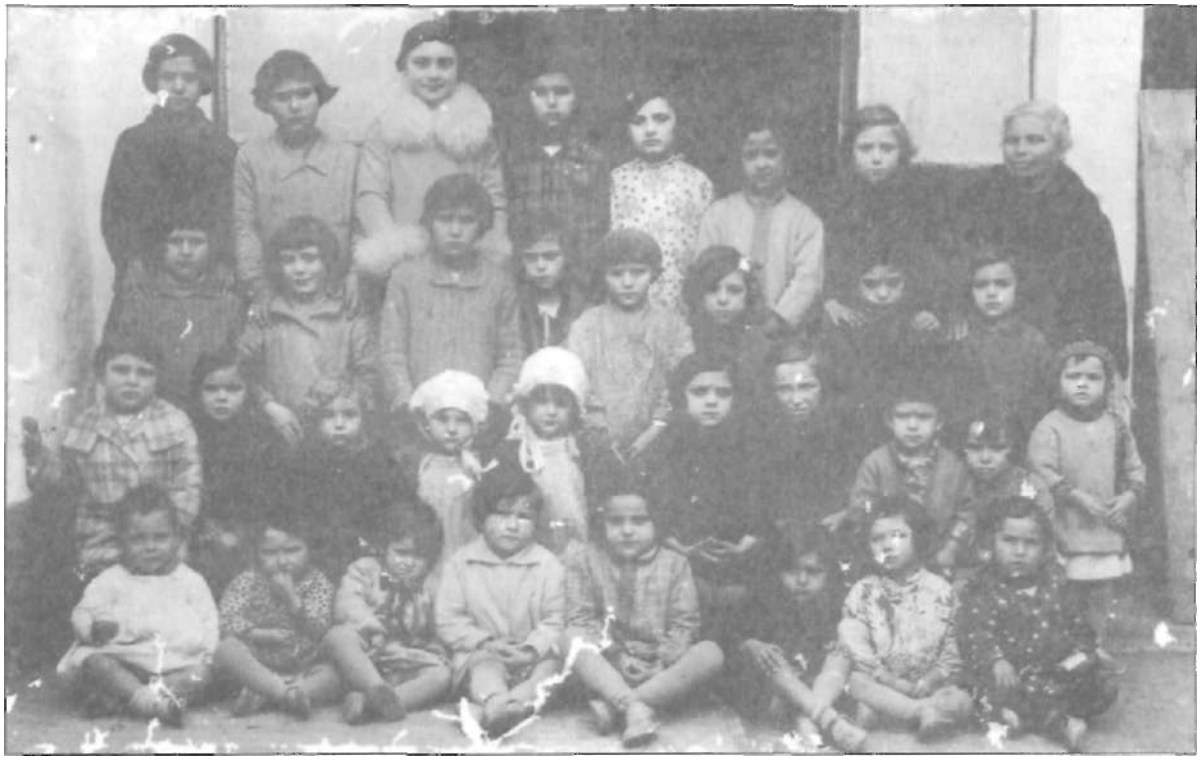

Voltant dels anys 1934. Escoleta de donya Mariana. Anem a intentar descobrir qui són les col·legiales: Marineta *de ca Sebastià,* Teresa *la Carriona,* Teresa Sanz. Trinitat *de ca Nelet el Casto,* donya Mariana, Maria *la de l'Hort,* Maria *de Leixos,* Vicentica *la Marxanta,* Fina *la Justa,* Rosario *la de cal Carro,* Vicentica *de ca Setesquenes,* Maria Sanz, Dolores *la Punta,* Rosario *la Carra,* Carmen *la Geronia,* Consuelito *la Pelà,* Maria *la Moixafina* de *les Ferreres,* Presenta *l'Esporgaora,* Consuelito i Matilde *de cal tio Màxim* el que fou alcalde dAlaquàs enllà pels anys 1935. Seguiu Buscant....

El *tio* Toni *el Pelat* fotografiat pocs anys abans de la seua mort. A més d'un bon obrer de vila, el *tio* Toni *el Pelat* va ser alcalde d'Alaquàs durant el primer any de guerra.

Tres amics ben templats i sense núvia. Ells són: Vicent *Xabea*. Francisco Garcia *Risetes* i Miguel Martínez *el Parrorro*.

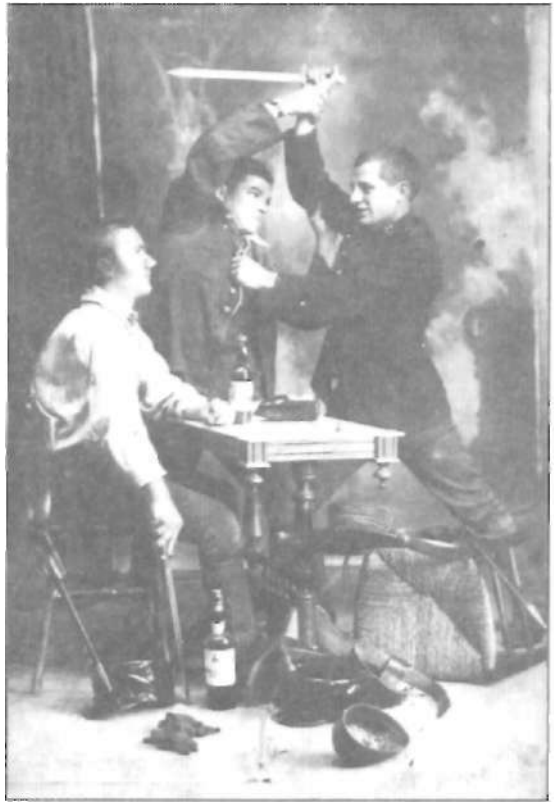

El *tio* Jesús *el Xano* amb els companys de mili passant-s'ho d'allò més bé, tot i que sembla ser més aviat una baralla perillosa.

Jesús Martínez, *el Xano*, home de Paquita *la Caxola,* durant el servei militar a Melilla en l'any 1920. No direu que no és una gràcia l'uniforme.

Veïns del carrer Major fotografiats al corral del *tio Cafís* durant la celebració del 50 aniversari de l'Adoració Nocturna. Si es fixeu un poc hi podreu reconéixer entre el veïnat el *tio* Miquelet *el Xocolatero,* Rafael *el Sabater,* (treballava per al *tio Cafís*), Chulià, home de *la Grilla,* Lola *la Cafisa,* Paca Montoro, Maria *la Grilla,* Rosario *de ca Aurelio,* Luis *el Quinqui,* Pilar Montoro, Nieves *la Xocolatera,* Paquita *la Xapa,* Conxa la dona de Rafael *el Sabater,* Rosario *de ca l'Estanqueret,* Maria *de ca Domingo,* Mercedes Chulià, Carme *la Xocolatera,* Isabel Medina, germana del *tio* Domingo. Asseguts: Sunsi *de ca l'Estanqueret,* dona de Paco Mora, Teresin *la dels Botaorets,* Pepe *Cafís,* Carmen *la Rosica,* Consuelito *de ca Bolà,* Conxa *de ca Domingo,* el *tio* Remigio *Bolà,* la *tia* Josefina *de ca Millares,* la *tia* Virtudes, mare de Marianet, Conxa la dona del *tio Cafís,* Pepito *Cafís.* Assegudes en terra: Paquita de *cal tio* Macario, Mari Carme de *ca* Miquelet *el Xocolatero,* Maria *l'Esquilaora,* Rosita *la Rosica,* Carme, la filla del *tio* Ricardo *l'Aviaor* i Paquito *Cafís*.

Al corral de la fàbrica dels *Maios* i fent cura del munt de tavelles i fesols veiem: Maria *la Saríera,* dona del *tio* Pasqual *el Maio,* amb la seua filla Carmencín al braç, Pilar *la Blanca,* dona del *tio* Enriquc *el Maio,* Pepeta *del Romo,* dona del *tio* Vicent *el Maio,* Felisa, dona del *tio* Elies *el Maio.* Els xiquets són: Marujín *la Saríera,* Feli i Alejandro. els fills del *tio* Elies, i Enrique, fill del *tio* Enrique *el Maio.*

Al voltants dels anys seixanta encara es podia veure el conreu del cotó en pèl als camps que vorejaven el Xarco de Parra, actual carrer de Joaquim Sorolla, com es pol apreciar a la foto. Entre la colla dels collidors podeu distingir: la *tia* Vicentica del carrer de Conca, Paquita Garcia, *de cal Macario,* Rosario *de ca Medina,* El *tio* Macario, Teresa *la Macaria,* Vicentica *la Paxoxa* i Jesús Medina.

Un xic molt templat i bon esportista jugador de pilota i bon extrema esquerra de futbol, alguns potser se'n recordeu d'ell, és José Maria Sanz Aguilar *el Grill.*

Passant un dia a la platja de les Arenes en l'any 1946. Veiem entre el grup de nuvis: Vicent *Xabea* i la seua núvia Consuelito, Ricardo Campos *el Caramelero* i Carmen *la Pallaresa*. Asseguts: Anita *la Caramelero* i el seu nuvi José Sanz.

Vicent *el Maio* i Sunsi *la Calderona*, visitant les obres del pis construït al corral de la fàbrica.

El Xalet del francés. Any 1929. La família Gil amb una colla d'amics visitant les obres del xalet propietat d'Emília Gil *la Francesa*. Aquesta xicona havia segut núvia del *tio* Ricardo *l'Aviaor* però tot i això, acabà casant-se amb un xicot francés, la qual cosa li valdria el malnom esmentat. Ací podeu distingir entre la gent que pren el solet a l'escala exterior del xalet, la *tia* Estanislà, mare de Emília Gil, *la Francesa*, La *tia* Maria la dona del *tío* Màxim, el que va ser alcalde d'Alaquàs durant alguns anys de la República, Emília Gil *la Francesa*, Consuelo, dona de Ximo *el Pelat*, la *tia* Remedios, germana de la *tia* Trenislà i les xiquetes. Amàlia, Pepita i Consuelito Martí Gil.

Al taller dels *Maios* es fabricaven tapadores de fusta que servien de seient a 1' antic comú que hi havia a les cases. Quan finalitzava el procés de fabricació, les tapadores es tenyien i després d'escórrer-les en un llibrell es treien a eixugar al sol. A la foto podeu veure Fina *la Maia* junt a la colla de treballadores torrentines mostrant-nos el treball que realitzaven.

Després de guanyar l'etapa ciclista d'Alaquàs, aquestes amigues es van retratar. Vegeu els noms: Consuelo *l'Anguilera*, Vicentica *la Paxoxa* i Fina *la Maia.*

Passejant en bici per les voreres de la via del tren. Tot un atreviment si recordem que allò ha estat territori bel·ligerant on s'han lliurat vertaderes batalles d'harca entre la xicalla d'Aldaia i Alaquàs. Reconeixeu als de la bici?, són Paco Pallardó *de ca Baldomero* i Santiago Nieto *de ca Patilla.*

La banda de la Unió Alaquasense Musical, desfilant per la plaça de bous de València després d'haver aconseguit el primer premi en el certamen de música celebrat en la fira de Juliol de 1961.

Una de les típiques aficions dels carreters i llauradors ha segut la de tirar a gato, una modalitat consistent a enganxar dos cavalls a un mateix carro, l'un davant i l'altre darrere, i tirar cadascú d'un costat fins que un dels dos és arrossegat. A la foto podem veure Vicent *el Lluent* i Paco Mora comprovant la força dels rosins a l'hort de Casany ja desaparegut.

Camp de les Garroferes d'Alaquàs any 1960. Retrat de la penya Wilkes. Voleu noms de futbolistes?, anoteu: Vicent Ferris, Jesús *el Roget*, Paco *de ca Baldoinero*, Vicent Safra. Lluís Ronda, Viccnl *Patilla*. Asseguts: Victoriano Ruiz, Santiago *de ca Patilla*. Marcos *de ca Trenislao*, Pepe Palop, Pepe *el Guarda* i un xicot foraster desconegut per a nosaltres.

A la terrassa de l'hort de *ca Vento* veiem molt ben posats d'esquerra cap a dreta i en segon lloc, Lluís *el Grill*, al tercer Francisco Català Barberà, el que fa cinc és el *tio* Toni *el Ferrer* y el número set és Francisco Martí Barberà. Sabeu qui són els altres?.

Un vestit de comunió molt modern per a un xiquet del poble ben pentinat, es tracta d'Amado Peiró Català.

Maria Campos *la Serena* amb la típica vestimenta de padrina en el dia de la boda de Bienvenideta i *l'Olier*.

Eren tres bon amics i a la porta del casino de la plaça es van retratar. Van molt mudats Francisco i Emilio Català *els Carros* i el seu amic José Mª Sanz *el Grill,* quina festa seria?

Les quatre són joves, arriscades i ben paregudes, són les germanes Maria. Pureta, Tereseta i Matilde Aguilar Sanz, *les Grilles:* fotografiades a casa Ferri, carrer Peu de la Creu, 6 de València allà per l'any.....

Les clavariesses fadrines de la Mare tio Déu dels Dolors solien encarregar-se d'anar a València per comprar la cera de la processó, així ho feren estes xicones i com que es trobaren molt ben vestides es retrataren totes juntes, són: Tereseta *la Grilla* Teresa *la de Presili*, Conxa *la Viara* i Maria *la Colaua*.

Hi dia que es va casar Pura la de Màxim, allà per l'abril de 1965, els seus oncles volgueren retratar-se junts perquè allò d'estar la família reunida els dies assenyalats, sempre és per a recordar. Són Lluís, Tereseta, Pureta i Matilde Aguilar, *els Grills.*

Possiblement en coneixereu alguns més, però estos són els que recordem, de dalt a baix i d'esquerra cap a dreta: Maria *la de la Costureta,* Carmen *la Rosica*. Tere la *Peluca*. Lolín *la Rojeta,* Lolita Merenciano, les tres germanes *Quinquilleres* i Tereseta *la Grilla* i el seu fill José al braç. A la segona filera es troba José Ferris. José Terreola. Alfredo Alòs *el de Xara,* Paco i José *els Capdells,* Roseldo *el Florista* i a la vora Teresa *la Grilla*. Després reconeguem Conxín *la Coloma,* Adela la perruquera al sillonet, la seua germana Rosarín Ferris, Cecília Alòs, Mª Lourdes *la Capdella.* Salvoret *el Guai,* el *Picante,* Purín Peiró *la Grilla, Cresito.*….

Huí es diu carrer del Tribunal de les Aigües i abans era el carrer del Norte, esta colla son veïns de les rodalies que com sempre han estat molt ben avinguts; veiem: Carme Andreu *la Viuda,* Angelita *la Matalafera,* la iaia *Mil,* Paquita *la Blanquilla,* Matilde *la Grilla,* Pilar i Maria *les Mils,* Pepet i Lluís *de cal Bollo,* Tereseta i Pureta *les Grilles,* esta última amb Maria *la Corcà* al braç, Rosario *l'Anguilera.* Teresa i Paquita *la Mare de Déu*.....

Al taller de *Fransa* es van celebrar les noces de Teresa *la Grilla* i Pepe *Tàpia.* Alguns companys treballadors i caps de l'empresa, volen perpetuar la seua bona amistat, són: Pepe Aguilar *Toquitas,* Arturo Soriano *Macartur,* Rafa i Paco Tàrrega els *Fransa*. Enrique Aguilar *Tàpia*. Luís Crespo, Paco Saiz *el Xurro,* l'altre Paco *el Xurro,* Rafeleta Perales, Paco Guasp el *Canèu,* Pepito Aguilar. Se n'hem deixat algunts veritat?

Els nuvis es mudaren de diumenge i se n'anaren cap a València per retratar-se quan encara eren fadrins. Són Teresa Aguilar la *Grilla* i Amado Peiró Català.